

BERIT TERNELL (f 1929)

Göteborgsfödda Berit Ternell började sin bana inom konstindustrin som 15-åring med en lärlingskurs i keramikformgivning vid Stenebyskolan. Intresset höll i sig, och Berit Ternell tog 1950 examen vid Slöjdföreningens skola, föregångaren till Högskolan för design och konst (HDK) i Göteborg, klasskamrat med bland andra Lisa Larsson. Rektor för skolan, den finske keramikern Kurt Ekholm, tidigare verksam som konstnärlig ledare för Arabia, betydde mycket för hennes utveckling som formgivare.

Berit Ternell anställdes efter examen som praktikant vid Upsala-Ekeby. I arbetet ingick att dekorera ateljékeramik för formgivare som Ingrid Atterberg och Mari Simmulson. Året därpå kontrakterades hon för åtta månader per år vid Bo fajans, sommardid åkte hon till England och T G Greens potteries, där hon bland annat designade ugnformar i en, för det annars stilmässigt traditionella företaget, nydanande och frisk stil.

På en utställning hos Artium exposé i Göteborg 1952 fick Berit Ternell chansen att visa upp vad hon gjort för Bo fajans. Kritiken blev uppskattande. Göteborgs Handels- och sjöfartstidning kallade hennes alster "Ett ovanligt vackert löfte som redan antyder en personlig och klar målsättning".

För Bo fajans gjorde Berit Ternell bland annat prydnadsserierna Pumpa och Page, under perioder bjöds hon också in att arbeta för Reijmyre glasbruk och Rörstrands porslinsfabrik. 1957 erbjöds hon en tjänst med egen ateljé på den större fabriken Gefle porslinsfabrik, del av Upsala-Ekebykoncernen. Här stannade hon under de kommande 14 åren, och under 60-talet var hon, då Arthur Percy slutat, företagets främsta formgivare. Av hennes produktion kan nämnas vaserna Trio och Reaktor.

År 1966 kommer den brunblå ugnselfasta serien Kosmos, och i tävlan med 70 internationella bidrag hedras den med förstapriset vid en utställning i Utrecht påföljande år. Men om detta vet Berit Ternell dock ingenting förrän en medarbetare vid fabriken visar henne en tidningsartikel, på holländska, som beskriver prisceremonin och motiveringen, som översatt lyder: "Ett förebildligt exempel på god industriell formgivning." Vidare ansåg juryn att "Kosmosserien är en lyckad kombination av konstnärlig känsla förenad med insikt i industriell teknik".

Berit Ternell känner sig motarbetad när hon får veta att "pristrofén tillhör fabriken", men stannar ändå i Gävle fram tills 1971, då hon återvänder till hemstaden Göteborg. Fram till sin pension 1994 undervisar hon sedan vid HDK, i både praktiskt och teoretiskt inriktade konstnärliga ämnen.

Ovala fat ur Dropparserien, 125 kr respektive 150 kr, tillbringare 250 kr, producerat 1966-70 för U-E Gefle, Skolhuset.se.

Handmålad kanna ur serien Viva, U-E Gefle 1958-61, 325 kr, Skolhuset.se.

Berit Ternell

Blekgul skål samt vaser, formgivna av Berit Ternell för Reijmyre 1955. Tillhör Reijmyre glasmuseum.

BERIT TERNELL

- färgstark brukskeramiker

Den brunblå serien Kosmos formgav Berit Ternell 1966. Året därpå hedrades den med förstapriset vid en internationell utställning i nederländska Utrecht.

»Ett förebildligt exempel på god industriell formgivning«

Jurys motivering till guldmedaljen för serien Kosmos, Utrecht 1967.

CHECKLISTA för Berit Ternells formgivning:

- Ansågs ha förmågan att kombinera moderna former med populär bruksdesign.
- Målade dekorer ofta med enkel grafisk form i kulörta färger.
- Ristade dekorer i rustika, etnoinspirerade mönster.
- "Från spisen till bordet", var Bo fajans slogan för ugnfast gods som är vackert att ställa fram.

Ishockeyspelaren med nummer 2-9 på ryggen tillverkades under några år kring 1970 för Upsala-Ekeby, 1 200 kr, Skolhuset.se.

Golvvasen av Ternell tillverkades 1953-56. Drejaren Ernst Sjöberg arbetar med att forma modellen.

SIDA VID SIDA VÄXER GÄVLEFABRIKerna FRAM

Anledningarna till att keramik- och kakeltillverkningen tog fart i Gävle redan vid mitten av 1800-talet var två: Tillgång på ved till ugnarna, och lera av fin kvalitet. När efterfrågan på kvalitativt bruksgods i funktionalismens anda sedan tog fart under 1930- och 40-talen, knöts industriformgivare med gedigna utbildningar till fabrikena, och produktionen expanderade snabbt.

- **Bobergs fajansfabrik**, från 1924 kortat till Bo fajans, grundades 1874 av Erik Boberg. Det var ett familjeföretag med fabrik i Gävle, som drevs av släkten Boberg fram tills nedläggningen 1967. Under glansåren var cirka 80 personer knutna till produktionen. Här tillverkade man lergods med fajansglasyr, främst blomkrukor och hushållsserier. Till Bo fajans knöts bland andra Allan Ebeling, Gabriel Burmeister och gävlekonstnärinnan Maggie Wibom, som 1925 blev den första kvinnliga formgivaren att heltidsanställas.

- **Gefle porslinsfabrik** grundades 1910, med avsikten att tillverka kärl och serviser av flintgods. Den vita flintgodsleran gav godset en känsla av porslin, därav namnet på företaget. 1935 blir Gefle Porslin dotterbolag till Upsala-Ekeby, med separata produktioner i Gävle- respektive Uppsalafabriken. Fram till 1939 stämplas allt gods "Gefle" med tre skorstenar i olika varianter. Därefter börjar namnet Upsala-Ekeby förekomma i märkningen. Till Gefle knyts med åren formgivare och dekoratörer som Arthur Percy, Lillemor Mannerheim och Eugen Trost. 1979 läggs produktionen ned.

LÄS MER!

BO FAJANS KERAMIKTILLVERKNING I GÄVLE 1874-1967, av Birgitta Lundblad (1996). En trevligt berättande, rikt illustrerad bok. Här står att läsa om Berit Ternells och kollegornas arbete för Bo fajans, och om fabriken framväxt och historia.

UPSALA-EKEBY KERAMIK, av Johan Helmersson & Per-Anders Asplund (1994). Boken innehåller ett kort stycke om Berit Ternell, samt katalog och bilder ur hennes produktion för Upsala-Ekeby.

UPSALA-EKEBY 1886-1978, red Helen Karlsson och Ann-Christine Fogelberg (2007). Trevlig sammanfattande text och ett rikligt bildmaterial.